

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

FŐSZERKESZTŐ: DR. KUN BÉLA. FELELŐS SZERKESZTŐ: DR. ERDŐS KÁROLY.

Megjelenik
minden héten egyszer
szombaton, egy íven.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: DEBRECEN, KOLLÉGIUM
Ide kell küldeni a lap szellemi és anyagi ügyeire vonatkozó
minden közleményt, előfizetést, reklamációt és hirdetési díjat.

Elofizetési ar:
félévre 14000 korona.
Egyes számára 00 kor.

Ünnep után.

Krisztus Urunk feltámadása után a Genezáret tavánál harmadszor jelent meg tanítványainak. Az egész éjszaka halászó, de semmit nem fogó tanítványokat nem békességkívánással köszönté, hanem eme kérdéssel: „Fiaim! Van-e valami ennivalótok?” Azok pedig felelének, mondván: Nincsen!

Az üdvtörténelem évfordulati ünnepeinek a husvét elmúltával csaknem végére jutottunk, épen ezért nem indokolatlan, sőt a nagyhét után egészen időszerű feltenni magunknak a feltamadott Jézus kérdését: Van-e valami ennivalótok? Van-e birtokunkban, tulajdonunkban olyas valami, ami testi létfenntartásunkat biztosítja s van-e valamink, ami táplál bennünket az örök életre?

Azok az emberek, akik ma életök derekán, tettejök teljében vannak, épen azok, akik a lefolyt évtizedben a tapasztalatok szerzésére, a tanulságok megállapítására, irányelvek kitűzésére a legalkalmasabb életkorban voltak. Száz évben egyszer viharzik át az emberiségen annyi különböző világnézeti hullám egy decennium folyamán, mint amilyen gondolkodás- és érzésvilág végigvonult a mostani generáción. A jövő munkálására, a céltudatos törekvésre, a helyes irány megtalálására annyi élmény áll a mai nemzedék rendelkezésére önként, nem poros könyvek átböngészéséből, elevenen, nem holt betűk halmazából, hogy Urunk kérdésére, ha vajjon lelkünknek van-e valami tápláléka, nem szabadna azt mondani a tanítványokkal, hogy nincsen.

Pedig nincsen.

Azok között a foglalkozások között, amelyeket az emberek társasan szeretnek végezni, egyik az étkezés. Ilyenkor összejön a család minden tagja, falu helyen a cseléd is; nagy gyűlések után az egyakaraton levő résztvevők s örvendeznek, mert van nekik ennivalójuk; akik együtt éheztek meg, együtt esznek békességben, haszinte nem is jut mindegyiknek egyforma adag.

Az elmúlt idők keservei után lelkünk közös táplálásánál még mindig nem szoktuk meg az együttlakozást. Akik együttküzdöttünk, együtt szenvedtünk, együtt nélkülöztünk, lelkileg együttéheztünk: mind-mind külön-külön akarunk jóllakni a

legjobb falatokkal s míg ezek után vágyunk, tusakodunk, arra ébredünk, hogy nincs meg a betevőnk.

Nincsen meg még az ünnepek után sem. Éhezik a lelkünk most is, mert mint az apostolok az éjszakai halászás alatt nem fogtak semmit, úgy a virrasztással teljes korszakban a mi lelkünk sem fogott meg semmit abból az áldozatosságból, amelynek példáját és diadalát a nagypéntek és husvét tárta fel előttünk lelki eledelül.

Ünneplésünk áldásául, lelkünk tápláltatására rajzolódjék hát lelkünkbe és lépjen szívünkbe, Aki így tanít mindnyájunkat az önfeláldozó életre és építő munkára: „Én vagyok az életnek ama kenyere, aki hozzám jő, semmiképen meg nem éhezik és aki hisz bennem, meg nem szomjúhozik“.

sk.

A presbiteri tiszt keletkezése, szükségessége, a presbiterek foglalkozása a keresztyénség kezdetén.

(A Debrecen — vidéki presbiterek konferenciáján tartott előadás.)

Mélyen Tisztelt Konferencia! A keresztyénség lélek és élet. Ahhoz, hogy valaki keresztyén legyen, nem szükséges más, mint hogy lelke mélyén legyen meggyőződve affelől, hogy örök életet, idvességet senki mástól nem nyerhet, hanem csakis az Úr Jézus Krisztus által, aki minket minden bűnünktől megszabadít, úgy, hogy Isten, a mi mennyei Atyánk a mi vétkeinket nekünk többé nem tulajdonítja. Aki át van hatva ennek a lelki igazságnak teljességétől, és ezt az igazságot Isten iránti háládatosságból életével és jócselekedetével meg is pecsételi: az kétségenkívül keresztyén. Nem külső közösség, nem szabályrendeletek tömege szabja meg tehát azt, hogy ki a keresztyén; nem az egyház tesz valakit keresztyénné, hanem a valódi keresztyének alkotják az igazi egyházat.

Az első keresztyéneknél a keresztyénség lélek és élet volt s amilyen erőteljesen érezték, hogy mindnyájan egy test az Úr Jézus Krisztusban, éppoly közömbös volt rájuk nézve a külső szervezkedés formája. S hogy a szervezkedés, az egyházzá tömörülés mégis már a kezdeten

meg történt, annak magyarázata nem a keresztyénség belső lényegében, hanem az emberi természetben van meg. Az ember társas lény, akinek nemcsak nem jó egyedül lenni, hanem hasonló gondolkodású, mély hítű, rendületlen meggyőződésű emberek között lenni hiterősítő, építő.

Ezért a keresztyénség előtt létezett vallási közösségek példájára azt látjuk, hogy már a legelső keresztyének bizonyos közösségekbe tömörülnek, egyházat alkotnak. Mivel Jézus Zsidóországban élt és résztvett a zsinagógai életben elannyira, hogy minden szombat el szokott menni az összegyűlt atyafiak istentiszteletére (Lk 4₁₆) s mivel a legelső keresztyének legnagyobb része szintén a zsidóságból tért át: egész természetesen megtartották az őskeresztyének a zsinagógai gyülekezeti berendezkedést. Mellőzték az áldozó papságot a főpappal együtt, mert az ő Főpapjuk, Jézus Krisztus (Zsid 8₁) egyszeri tökéletes áldozatával (Zsid 9₂₅₋₂₆) eleget tett mindenkorra mindenkiért. Nem volt tehát szükség arra, hogy naponként mutassanak be véres áldozatokat az égő oltáron; szükség volt azonban arra, hogy akik a Krisztusba megkeresztelkedtek, azok egymást a jóra buzdítsák, Isten végtelen irgalmát emlegessék, dicséretet énekeljenek, imádságokat rebegjenek, az ígét olvassák és annak magyarázatát hallgassák.

E végre a megkeresztelkedettek nagy tiszteletben tartották a tanítványokat, akik az Úr közelében töltöttek három évet és tanúi lévén úgy a Jézus tanításának, mint csodatételeinek, bizonyosságot tettek mindeneknek félelem nélkül, nagy bátorsággal. Eleinte az ő tisztók voltak a gyülekezet minden irányú vezetése, de a gyülekezeti tagok szaporodásával nem bírván a munkát, előbb az asztalok körüli szolgálatot adták át a diakonusoknak (ACs 6₂₋₃), később a gyülekezet vezetését megosztották a vénekkel (ACs 15₁₋₂₀). Amint ugyanis a zsidó zsinagógák élén az újszövetség előadása szerint is a vének, az öregek állottak: éppenúgy az őskeresztyén egyház is a maga élére vezetőikül azokat tette, akik akár koruknál fogva tapasztaltak voltak, öregek, akik ismerték a világ folyását, akár buzgóságukért, tudásukért, értelmességükért voltak tekintélyesek. Ezeket a méltán tiszteletben álló férfiakat nevezték az első keresztyének az újszövetségi szentírás eredeti nyelvén, tehát görögül presbyteroszoknak, azaz öregeknek, véneknek, s az ő nyomukon nevezzük ma is református gyülekezeteink vezető embereit presbitereknek. Ezeket a köztiszteletben álló férfiakat hívták felügyelőknak, vigyázóknak, görögül episzkoposzoknak is, mert az ő kötelességük volt a gyülekezeti tagok hitéletének figyelemmel kísérése.

Ilyen tapasztalt vezetőkre, presbiterekre és éber vigyázókra szükségük volt már az első keresztyéneknek is, pedig bennök a lélek még erősen munkálkodott. Szükség volt azért, hogy

feddhetetlen, becsületos, igaz és tiszta lényükkel, Isten és emberek előtt való forgolódásukkal, tisztos családi életükkel példaképpen világoljanak mindenek előtt, különösen a gyülekezeti tagok javára. Mint fénylő szövétnekekre, világító tornyokra tekintett rájuk minden gyülekezeti tag; olyanok voltak ők, mint a csillagok: ragyogók és tiszták a mennyei Atya színe előtt. Ha egyébért nem, már ezért is szükség volt a presbiterekre — és ha másért nem, de ugyanazért szükség van ma is a presbiterekre.

De nemcsak példaadás végett volt szükség rájuk; vezetni, irányítani is kellett a presbitereknek, vigyázni, hogy minden szép rendben folyjon és se a bűn, se a viszálykodás, se a téves tanítás és babona meg ne bontsa a hívek lelki egységét. Mert bármennyire közel állottak is korban az őskeresztyének Jézus tanításának idejéhez és az apostolokhoz, szintűgy emberek voltak és gyarlók, mint mi, „vétkeztek, mint mi és szenvedtek, mint mi, állhatatlanok voltak, mint mi, elestek, amint elesünk mi is és bánkódtak, mint bánkódtunk mi is. Gyülölködés és pártoskodás, ellenségeskedés és félreismerés, hitetlenség és babona, vakmerő újítás és lélek nélküli visszafejlődés csakúgy ismeretes volt náluk, akárcsak közöttünk“.¹ Ilyen körülmények között, hogy minden hibáik mellett mégis csak az őskeresztyének voltak a só a világ romlottsága közepett, az igaz világosság: az az Isten kegyelme és segedelme után az örállók, a vigyázók, a presbiterek munkásságának köszönhető.

A presbiterek ismerték a gyülekezet tagjait és azokat hithűségre buzdították. Ahol fogatkozást, vétet, bűnt láttak, ott intettek, dorgáltak, fenytettek, sőt a konokokat a gyülekezetből kizárással is büntették, Jézus (Mt 18₁₅₋₁₈) és az apostol (1 Kor 5₁₁₋₁₃) utasítása szerint, mert érezték és tudták, hogy ők felelősek a gyülekezetnek és a gyülekezet tagjainak tisztaságáért. A gyülekezeti fegyelem gyakorlása nem volt könnyű dolog már csak azért sem, mert a presbiterek rendes körülmények között a legrégebbi keresztyének közül kerültek ki, ezek pedig többnyire ú. n. kisemberek, szegény emberek voltak, akárhányszor felszabadult rabszolgák, vagy épen még mindig másnak tulajdonai, ember számba alig vehető rabszolgák. Ezeknek nagy erkölcsi bátorságuknak kellett lenni, hogy megfigyelmeztessék a gazdagabbat, a szabad polgárt, sőt az előkelő állású államférfiút arra, hogy élete nem tiszta, viselkedése nem Isten törvénye szerint való. Emberi természetből magyarázható, de teljes mértékben elítélendő, hogy a megintett emberek egyrésze megtérés helyett megvetette, lenézte a gyülekezet egyszerű vezetőit elannyira, hogy Pál leveleiben olvassuk az intést, hogy a presbitereket meg kell becsülni (1Thess 5₁₂₋₁₃; Zsid 13₁₇), s az első század egyéb irodalmi maradványaiból is kicsendül, hogy nem szabad őket megvetni.²

Az erkölcsökre való felügyelet mellett kötelességük volt a presbitereknek az igaz hit védelmezése (Tit 1.). S ez nehéz munka volt, mert abban az időben is, mint manapság is, sok volt a tudálékos ember, aki jobban akarta ismerni az Atyát Jézusnál és tisztábban vélte értelmezni Krisztus tanítását Pálnál. Ezekkel a tévtanítókkal sok baja volt Pál apostolnak is már az ő életében s halála után még inkább a presbitereknek. Bizony sokat kellett imádkozniok és olvasniok a szentírást, míg beoltattak és gyümölcsöt termettek Abban, aki az igazi szőlőtő, Akiről aki levágattatik, azaz hamis fanitók után indul, elszárad, elpusztul. (Ján 15.,-s). Sok csodálatos dolog van az újszövetség és az első keresztyének történetében s ezek között nem a legkisebb az, hogy Istennek mindenható ereje mily nagy mértékben megvilágította nemcsak a szinte tanulatlan tanítványok, hanem az első, még egyszerűbb gondolkozású és életmódú presbiterek elméjét is?! Megvilágosította, mert ők nem félték a büntől, a bűn ostorozásától s teljes odaadással állottak meg az igaz tan mellett, ha bármi felől támadták is meg őket.

Valóban csodálatos dolog ez, mert hiszen, amint mondtam, ezek az őskeresztyén presbiterek nem hivatalos lelkipásztorok voltak. Presbiterré való választásuk után is megmaradtak a maguk rendes polgári foglalkozása mellett: egyik földműves, másik iparos, ismét másik kereskedő, míg itt-ott egy-egy tanult férfiú, filozófus. Ezek mind folytatták tovább tanult foglalkozási águkat s emelett végezték a presbiteri teendőket Isten dicsőségének szolgálatára. Arra nem maradt fenn adat, hogy bármelyik presbiter unta volna presbiteri tisztének teljesítését s vonakodott volna az erkölcsnemesítő és hitvédő munkától, azt azonban igenis olvassuk egy helyen, hogy a tisztöket híven betöltő presbiterek ellen felgerjedtek azok, akik csak szájjal és névleg akartak Krisztushoz tartozni, de jó erkölcsű cselekedetekben nem követték a Mestert.³ Am ezeknek a bűnöző, léha, könnyelmű gyülekezeti tagoknak eljárását elítélte már akkor a keresztyén közvélemény s helyteleníti ezt ma is mindenki, mert a jól forgolódó presbiter mindig és mindenütt megérdemli, hogy tiszteltben tartásák (1Tim 5.,) és még holta után is áldólag emlegessék (Zsid 13.).

Mélyen Tisztelt Konferencia! Az őskeresztyének történelme igazolja, hogy a gyülekezeti élet rendjéhez és fennmaradásához szükség van presbiterekre; de ugyancsak ez a történelem azt is igazolja, hogy olyan presbiterekre van szükség, akik a kötelességeiket teljes hűséggel végzik a példaadásban, a jó erkölcsökre nevelésben és a tévtanok ellen való védekezésben. A magasztos tisztét meg nem értő presbiter „vak ör. néma hírnök, béna harcos, sánta futár, betegségben járatlan orvos“,⁴ e földön iszonyat, a földön túl kárhozat. Az igaz presbiter Istennek jó és hű

szolgája, aki a kevesen hívnek találtatván többre bíztatik.

Legyünk mi ezek közül valók!

Dr. Erdős Károly.

¹ Farrar W. Fr., The early days of Christianity 59. lap.

² Didaché 15.

³ Római Kelemen I. levele.

⁴ Husz J. Bizonyságtétel. E. K. Nagybánya 1915. 11. lap.

Egyház

Szabályrendelet

a gégényi református anyaegyházban az egyháztagek jogairól, kötelességeiről és az egyházi fegyelemlről.

A gégényi református anyaegyház presbitériuma mélyen érezve azon szavak súlyát, amelyeket Pál apostol az efézusi vénékhez ezekben az igékben szólott: „viseljete gondot magatokra és az egész nyájra, amelyben a Szentlélek titeket vigyázókká tett, az Isten anyaszentegyházának legeltetésére, melyet tulajdon vérével szerzett“; (Csel. XX. 28.) s szíve teljességéből óhajtvá, hogy gyülekezetünk minden tagja megértse és kövesse Jézus Krisztusnak ezen utasítását: „úgy fényljék a ti világosságotok az emberek előtt, hogy lassák a ti jócselekedeteiteket és dicsőítsék a ti mennyei Atyátokat“, (Máté V. 16.) evégből az alábbi szabályokat állapítja meg:

I. Egyháztagsági jogok.

Egyházi törvényünk I. t.-c. 105. és 107. §-ai értelmében elismerjük, hogy anyaegyházközségünknek rendes tagja minden református vallású egyén, aki Gégény községben, vagy ennek területén legalább hat hét óta lakik; s élvezheti azon jogokat, amelyek az Et. I. t.-c. 108. §-ában következően vannak megállapítva:

a) választói és választhatósági jog az egyházi törvények korlátai között;

b) a templomnak a nyilvános istentisztelet, valamint kereszteleés, házasságkötés és temetés alkalmával, az iskolának pedig gyermekeik tanítása végett igénybe vétele;

c) a lelkészek, tanítók, énekvezérek, tanárok szabályszerű, hivatalos szolgálatának igénybevétele;

d) vallásügyi sérelmeik, általában az egyházi élet körében felmerülő jogsérelmeik esetében a fokozatos egyházi hatóságok védelmének igénybevétele.

E jogokat azonban az egyház tagjai csak azon esetben gyakorolhatják *korlátozás nélkül*, ha egyháztagsági kötelességeiket híven teljesítik, illetve azoktól fegyelmileg el nem tiltatnak.

II. Egyháztagsági kötelességek.

Az egyháztagek kötelességei:

a) magán és családi életükben a feddhetetlen, erkölcsileg tiszta, az evangéliom szellemétől átha-

tott józan, mértékletes élet és a Tizparancsolat megtartása;

b) a vasárnapok és ünnepek megtartása, a nyilvános istentisztelet gyakorlása, az úrvacsorával való élés; a keresztelei, esketési és temetési szertartások igénybevétele, továbbá: tartózkodás minden olyan cselekedettől, amely a hithűséggel, vagyis hitelveinkkel ellenkezik, a vallásos érületbe s közérkölcösiségbe ütközik;

c) gyermekeik oktatásáról, anyaszentegyházunk tanítása szerinti, Isten félelmében való vallásos neveltetéséről, konfirmáltatásáról gondoskodás s keresztyén anyaszentegyházunk iránti köteleességeik pontos teljesítésére való buzdítás;

d) küzdelem a trágár beszéd, káromkodás, kártyázás és iszákosság ellen s mindezekről való tartózkodás;

e) törhetetlen ragaszkodás a református hitelvekhez és az ezeresztendő magyar hazához;

f) testvéri érület és áldozatkészség az árvák, szegények és betegek iránt;

g) az egyházi és iskolai közterhek viselése, ponton-lerovása, az egyetemes református egyház erkölcsi és anyagi támogatása;

h) az egyházi felsőbbség rendeletei és az egyházi törvények iránti engedelmeskedés;

i) a rajuk ruházott egyházi megbízások elfogadása és lelkiismeretes teljesítése;

j) a gyülekezeti élet békességének megóvása, tartózkodás az az ellen való izgatástól és a jó rend felforgatásától;

k) jelenteni a lelkipásztoroknak, ha őt, mint az egyházközség tagját bármi sérelem érte;

l) 30 napon belül jelentkezni a lelkészi hivatalban, akár beköltözött a községbe, akár kiköltözni akar abból;

m) alávetni magát az egyházi fegyelemnek.

III. Fegyelmi vétségek.

Fegyelmi vétséget követ el:

a) az az egyháztag, aki az egyházi törvényekben, vagy ezen szabályrendeletben foglalt köteleességeket megszegi;

b) aki a templomban, vagy bárhol tartott egyházi szertartás, vagy vallásos összejövetel alkalmával a figyelmet, a lelkiépülést zavaró, illetlen magaviseletet tanusít;

c) aki trágár beszédekkel, istenkáromlásokkal, átkozódással, részegeskedéssel, jó erkölcsöt sértő és békességet bontó magaviseletével botrányt okoz;

d) aki szüleivel, házastársával, gyermekeivel, testvéreivel, elöljáróival, keresztyén hitestvéreivel szemben közmegebotránkozást okozó bánásmódot tanusít;

e) aki egészségi okokon kívül a templomlátogatást, az Úrvacsorában való részvételt konokul elhanyagolja;

f) aki búcsúra menetel, a kereszt alatt való imádkozás, a római katolikus úrnapjának megünneplése, vagy más hitelveinkkel ellenkező cseleke-

de által a reformátorok, a hitvallók, a vértanúk drága örökségét megcsúfolja;

g) aki cégéres bűneivel Isten ellen lázad, a Jézus Krisztus nevére gyalázatot, a gyülekezetre szégyent hoz;

h) aki más felekezeti egyénnel kötendő, vagyis vegyes házasság esetén születendő, törvény szerint református vallású gyermekét a másik felekezet javára eligéri.

(Vége következik).

Közélet

Presbiteri konferencia.

A debreceni egyházmegye Debrecen szomszédságában levő öt községének: Kabának, Hajdúsámsonnak, Mikepércsnek és Alsó-, Felső Józsnának több, mint ötven presbiter gyülekezett össze a debreceni presbiterium tagjaival folyó hó 22-én délelőtt presbiteri konferenciára. Az egyház tanácstermében száznál több presbiter jelenlétében F. Varga Lajos esperes a 63. dicséret mindhárom versének eléneklése után biblia-magyarazattal és imádsággal kezdte meg a konferenciát. Titus 1., alapján részletekben hatolva nagy hatással fejtegette, milyen volt a presbiter Pál apostol idejében s milyennek kell lenni ma? Szívől fakadó imádsága után Nagy József, a debreceni egyház főgondnoka, meleg szavakkal köszöntötte a vidékről jött presbiter-társakat s a konferenciára Isten áldását kérve, azt megnyitotta.

Az előadások sorát Dr. Erdős Károly lelkész-képző-intézeti igazgató kezdte meg. „A presbiteri tiszt keletkezése, szükségessége és a presbiteriek foglalkozása az őskeresztyénségben” című tételről tartott a történelem alapos ismeretén felépített és nagy figyelemmel hallgatott előadást. A második előadó Dr. Révész Imre egyházkerületi főjegyző volt, aki „Kálvin János presbiteriuma” címen mondotta el ügyesen fogalmazott kérdésekben és lényegyet hangsúlyozó feleleteiben mindazt, amit minden magyar református embernek a Kálvin idejebeli genfi presbiteriumról s ezzel kapcsolatban a mi mai presbiteriumunkról is tudnia kellene.

A közbeeső öt percnyi szünetet lélek üdítő énekléssel eltöltve, Dr. Juhász Nagy Sándort, a debreceni egyház főjegyzőjét hallgattuk meg, aki nagy lelkesedéssel beszélt a presbitererekről, mint a kálvinista szellem előharcosairól, akik, mint a hit fundamentomán felépített erkölcsiség képviselői és megtestesítői, Isten előtt érzett kötelességtudással vállalják a munkát az Isten országa és a haza megépítésében. Dr. Szeremley Béla, a debreceni egyházmegye világi jegyzője, a tényekre való rámutatással, a teendők kijelölésével s az együtt munkálkodásra felhívással igazolta azt, hogy a presbiteriek a lelkész segítők-

társai a lelki gondozásban, adminisztrációban és a nevelésben.

F. Varga Lajos esperes összegező szavai után Nagy József főgondnok mondott rokonszenves hangú záróbeszédet, amely után közének (245 dics. 10. v.) és az esperes áldásmondása zárta be a tanulságos konferenciát.

Délben a kollégiumi konviktusban Farkas György gondnok és neje felügyelete mellett készített ízletes ebéd várta a közel száz tagból álló asztaltársaságot, amelynek minden egyes résztvevője azzal a meggyőződéssel kelt fel a terített asztaltól, hogy nemcsak tartalmas konferencia, de ízletes ebéd is lehetséges talpraesett dikciókkal, borívás nélkül. A presbiterek azzal az óhaj-tással búcsúztak, hogy hasonló konferencia ismételt tartása minél előbb kívánatos.

Szerény indítvány

a lelkészi özvegyárvai és nyugdíjnyugtatók kezelése tárgyában.

Ebben a nyomorúságos korszakban minden ponton keresnünk kell a módját annak, hogy ami csekély járandóságot a jogosultak élvezhetnek, ahhoz minél könnyebben, minél rövidebb idő alatt és minél kevesebb költséggel hozzájuthassanak.

Az országos lelkészi özvegyárvai gyám- és nyugdíjintézetől kijáró évjáradékok kézhez vehetésének ma fennálló, különben szabályzat alapuló módozata teljességgel nem felel meg ezeknek az időszerű kívánalmaknak.

Ugyanis az illetményes elsőben is köteles nyugtalapot szereznit be, azt szabályszerűen kiállítani (ami nem mindig szokott sikerülni), az életben lételt s egyéb dolgokat is az illetékes lelkészi hivattal igazoltatni, az így kiállított nyugtatót az egyházmegyei pénzkezelőhöz — ezelőtt az évnegyed első hónapja, most a félév kezdő hónapja első tíz napjáig — eljuttatni. Ez neki az utánjárás fáradságán kívül a mai idők folyása szerint jelentékeny összegű postabérébe kerül. mert ám nincs meg minden esetben a lehetőség arra, hogy a lelkészi hivatal közvetítésével jusson kellő helyére a nyugtató. Már a nyugtaürlapnak csak a kézhez vehetése is sok esetben költséggel jár. De meg sok ízben elnézések, vigyázatlanságok történnek a nyugtató kiállítása körül. Hol az összeg, hol a vonatkozási időszak kiírása hibás, sőt az is megesik nem egyszer, hogy a lelkészi hivatal záradékolása szabálytalan, mert a már elmúlt időszak utolsó havának valamelyik napjáról keltezi az igazolásokat. Az ilyen téves kiállítású nyugtatókat aztán a pénzkezelő kénytelen visszaküldeni. Így újabb postaköltség és papírfogyasztás merül fel. A helyesbített nyugtalapot ismét vissza kell küldeni a pénzkezelőhöz, ez is újabb postaköltséggel jár. Mert ám történjék ez a sok postai járatás a lelkészi hivatal közvetítésével: végeredményben a postai kiadást

előlegező egyház több-kevesebb károsodásával jár, mert míg az egyház az ő postai költségeinek megtérítéséhez, mindenkor újabb költség arán, hozzá juthat, amint az 1922. s most az 1923. évi megtérítések sorsa bizonyítja, a korona értékcsökkenése következtében teljességgel nem kapja meg azt az értéket, amelyet ő egy-egy év leforgása alatt egy évvel előbb előlegezett.

Ezek miatt aztán a pénzkezelő a kifizetési napló két példányát állandóan a nyugták csatolása nélkül kénytelen a konventi végrehajtó-bizottsághoz felterjeszteni. Jó szerencse s mindenestre hálás köszönetre méltó engedmény a konventi végrehajtó-bizottságtól, hogy néhány év óta így is, t. i. a nyugtatók nélkül is elfogadja a kifizetési naplókat s folyósítja előlegesen is az illetményeket. Másként a vigyázatlanok és a késedelmeskedők mulasztása miatt azok is rövidséget szenvednének, akik különben pontosak szoktak lenni. Természetes, hogy a pontatlanság következtében némely illetmény egy ideig kifizetetlenül marad, míg aztán (sürgelésre) végre valahára a szabályszerűen kiállított nyugta beérkezik, persze mindenkor károsodással, mert a koronaérték romlása a várakozás alatt eddig még mindig bekövetkezett.

Ezeken a nem kicsinylendő nehézségeken, a létszámcsökkentési próbálkozások klasszikus korszakában, csak az az intézkedés segít, mely a nyugtatóknak a konventi végrehajtó-bizottsághoz való felterjesztését egyszersmindenkorra elengedi. Ne felejtjük azt sem, hogy a nyugtató ürlapok kiállítása jelentékeny összegbe kerül a mai drága nyomdai kiállítás révén. Kéziratilag ezt nem sikerül az illetményeseknek kiállítani. Az illetmények pontos kiszolgáltatását az egyházmegyei nyugdíjintézeti bizottságok s az egyházmegyei számvevő kellően ellenőrizhetik, úgysis kapcsolatos munkát teljesítenek a járulékok számadásának megvizsgálása rendjén. Kívánatos és előnyös intézkedés lenne, ha valamennyi egyházmegye ezeknek az illetményeknek a kezelését a mindenkori egyházmegyei pénztárnokokra bízna ott is, ahol ez még nem így történik.

Lelkészi özvegyeink, árváink, nyugdíjas lelkészeink ezek nélkül a fáradságos utánjárás és költségek nélkül is olyan csekély összegű gyámolításban részesülnek intézetünk szegénysége miatt, hogy azért ugyan a legtöbbben félméter-mázsza búzát is alig szerezhettek. Hálás köszönettel fogadnának azért minden olyan intézkedést, mely megkönnyítene az eddigi körülményes és költséges eljárást.

Egyik pénzkezelő.

Egyházunk nagy kérdése.

Szomorú, válságokkal teljes kornak vagyunk gyermekei. Forr minden a társadalomban és forrunk mi magunkban. Hatalmas, kor-

szakalkotó idők a mi napjaink. Hogy mi volt, tudjuk. Hogy mi lesz, ki bizonyíthatná? Senki a halandók közül. Isten a jövő alkotója és ismerője. De bizonyos sejtelmek által bennünket is eszméltet Ő.

A multak tapasztalata azt sugja, hogy a közélet úgy az egyes nemzeteknél, mint az egész emberiségnél lecsúszott a biztos alapról. Megavult az erkölcs. A forrás idején ennek kell megújulni. E munkában legmélyebbre a hit hathat.

Ma nincs hitélet. Elsorvasztotta a világ szelme és az igazságaiban kevélykedő, csalfa tudomány. A hitet fel kell támasztani a lelkekben, magasra kell lobbantani tüzet, fényét, melegét az egyesek, családok, községek, nemzetek s az egész emberiség lelkében. At kell itatni a nemzetközi életet a szeplőtlen krisztusi evangéliommal. Ez isteni munka az egyházakra vár.

Csonka hazánk jobb sorsát is az egyházak hitéletének megtisztulása, újjászületése biztosíthatja. E munkát egyedül azáltal érheti el minden egyház, ha minden, a világ gondját jelentő munkát a polgári élet terhére viselő államra hagy és maga hitének buzgóságából, tisztaságából fakadó erejével a Krisztus által részére kijelölt mezőkön s módokon igyekszik betölteni isteni hivatását.

Evangéliomi egyházunkra vár a megelevenítő hitélet legfelelősséggelteljesebb feladata. Egyházunknak kell a Krisztust tenni az egyén, a család, a község, a haza, az egész földre kiterjedt emberi társadalom fundamentomává.

Hogy e szent, magasztos, csodákat művelő hivatását betölthesse, szigorúan fel kell ismernie, hogy az életkörülmények a reformáció óta milyen változásokon mentek át s milyen eltéréseket tettek engedhetetlenül szükségessé az egyház évszázadokon át elért s kifejlődött szervezetében és munkásságának irányában.

A reformáció idejében a tudomány tespedt, elhanyagolt volt. A babona, tudatlanság, vakhit igazta le az elméket. Ebből a rabságból kellett kiemelnie a hitújításnak az egyeseket és tömegeket. Ezt az iskolákban írás, olvasás tanításával lehetett elérni. A tanítás gerincét a bibliával való foglalatosság képezte. Mondhatnók, hogy az egész iskolai élet a bibliát szolgálta, ezáltal a Krisztust. E munka csodát művelt. Anyagi erők apasztása s üldözés dacára az iskola útján nemzeteket hódított az evangéliom. Ma az iskolát az állam rendelkezése irányítja. A zoltárnak és bibliának még az egyház kormányzása alatt álló iskolában is alig van szerepe. Az újabb időkben az egyház fenhatósága alá tartozó iskolákban felejtkeztek el a hívek az énekekről, szívből fakadó imádságokról s az egész evangéliomról. Az iskolai élet meddővé vált a hitéletre nézve. Iskolákban csúszott el sziklaalapjáról. Dehát ez természetes is. Az igazságaiban felfuvalkodott tudomány s a túltengő igényektől bonyolulttá vált gazdasági viszonylatok már a családot, — honnan iskolába lépett a gyermek —, elfordította a

hittől s a tanító hitét is elnyomta sok más ható tényező segítségével.

Ma a legőszintébben ítélve, az iskola elidegenedett terület a hitélet céljaira nézve, ha maga az iskolát körül hömpölygő élet át nincs itatva evangéliommal. Az egyháznak le kell vennie róla kezét és mélyebbre kell nyúlnia a társadalmi rétegekben!

Az állami élet ma figyelmének minden éberségével s áldozatkészségének minden erejével karolja az iskolát. Az egyháznak pedig anyagi ereje nincs az iskola hatalmába vételére; az államsegélyek elvételével pedig magát olyan függő helyzetbe juttatja, mely egyenesen lelki függetlenségét veszélyezteti. Ezáltal lényével jut meg hasonlósba.

Az iskola legyen az államé. Ellenben az egyház az államtól való szigorú és rideg függetlenítésével tegye uralkodóvá szellemét a társadalomban, így az állam felett is.

Az egyház vigye be fegyelmét a családba az egyének egyenként való megnyerésével. E munkát a belmisszió számos hathatós eszközével végezze el. A gyermeket ne tantervvel, iskolaépülettel kösse magához, hanem a szülők s tanítók egyházi hűségével s szeretettel, melyet vasárnapi iskolákban, később egyesületekben éreztet a gyermekekkel.

Ma az iskola levegője nem fogja a Krisztus igájába a gyermeket. A közélet teljes uralásával kell lekötöni az iskolát is. Vagy sikerül az egyháznak a hit erkölcsi alapjára helyezni az államot s így az övé az állam iskolájának szelleme, vagy az állam megveti az egyház szellemét, rajta kívül fekvő alapra nehezedik s így tehetetlen az egyház az iskolán belül is.

Az egyház minden erejével vegyen uralmat Krisztus által az egyes szívekben s ezúton az egész társadalom felett.

Így az egyház teremti új korszakot. Így egészséges lesz korunk forrása. Lesz béke, áldás hazánkban s a világban, különben nem leszünk a Krisztusé és hiábavaló lesz minden munkánk, egész életünk. Mindent Krisztussal Krisztusért!

Kenderes.

Szabó Lajos.

Halottaink

Váró Ferenc, a kiveszöben levő régi magyar kálvinista professzori típus egyik legkristályosabb képviselője, f. hó 18-án Nagyenyeden, hosszú, súlyos és reménytelen szenvedés után, 73-ik életévében elhunyt. A székely faj elpusztíthatatlannak tetsző testi és lelki erővel volt fölruházva. Tudása polyhistori volt, fényesen tudott tanítani, tolla pedig a remek magyar pennák közé tartozott. Puritán alapjellemből folyt nagy, komoly szerénysége, böles önmérséklete és sokszor túlzott önbíralata voltak az okai annak, hogy nevét, paedagogiai és írói egyéniségét Erdély kicsiny külön világán túl eső körökben sohasem ismerték valami nagyon

sokan. De akik ismerték, azok közül az elfogulatlanul ítélők országszerte annál többre becsülték. Élete nemes férfi-munkájának oroszánrészét a nagyenyedi Bethlen-kollégiumnak és az erdélyi református egyházkerületnek áldozta: amannak tanára, majd igazgatója volt, emennek — épen az 1904—07. évi országos zsinat idején, az 1881-iki unió továbbépítésének nehéz harcokkal viharzott korszakában — igazgatótanácsosa és codifikátora. Két legmaradandóbb, szinte érbeöntött dolgozata is ebből a két munkaköréből való: az egyik a Bethlen-kollégium története (mely, a magyar kultúra-történetírás mérhetetlen kárára, csonkán maradt), a másik, a jelenlegi Egyházi Törvénykönyvünk K) mellékletében: „Az erdélyi református egyházkerületnek fenntartott régi joga s külön alkotmányának sarkalatos pontjai“. Maradandó értékűek a szebbnél-szebb költői műfordításai is, németből és francziából — így a Szász Károly és Vargha Gyula társaságában alkotott Schiller átültetései. Élete utolsó két évtizedét már, jórészt közéleti elkedvetlenedés miatt, nyugalomba vonulva töltötte el és volt valami mélyen tragikus és szomorúan magyar vonás abban, hogyan örölte meg lassan, de szemlátomást, ezt az örök munkára termett embert a félig-meddig reákenyszerített „nyugalom“. Dr. Révész Imre egyházkerületi főjegyző az elhunytban apósát gyászolja. „Az igaznak emlékezete áldott.“

Beke Antal lelkész, folyó hó 8-án Budapesten néhány heti súlyos szenvedés után életének 38. évében csendesen elhunyt. Hajduböszörményben született s alsóbb és középfokú iskoláit is ott végezte el. A teológiát Debrecenben hallgatta s tanulmányai végeztével 1908-tól Hajduböszörményben volt segéd és helyettes lelkész 1915 július 1-ig. Ekkor jött be Debrecenbe, ahol a püspöki hivatalban dolgozott 1920 október 10-ig, amikor is a honvédelmi miniszter katonai szolgálatra behívta. Előbb Debrecenben, 1923 október 1-től Budapesten volt táborigazgató. Tanulói pályája alatt nem a kiváló jelesek, de a megbízható, komoly becsületű diákok közé tartozott; oklevelének megszerzése után pedig egyike volt azoknak a tiszteletreméltó prédikátoroknak, akik szünetlen önképzéssel művelik magukat, hogy minél értékesebbet nyújthassanak híveiknek. A budapesti katona kórházban Soltész Elemér táborigazgató imádkozott ravatalánál, Hajduböszörményben pedig Dr. Baltazár Dezső püspökünk vett tőle végbúcsút. Emlékét kegyeikkel megörizzük!

Különfélék

Mácsai Sándor kollégiumi ének- és zene-tanárt, mint a Csokonai-dalok leghivatottabb művelőjét és terjesztőjét a debreceni Csokonai-Kör folyó

hó 21-én tartott közgyűlésén egyhangú lelkesedéssel tiszteletbeli tagul választotta meg. Méltán megérdemelt kitüntetés, amelyhez szívből gratulálunk.

Dr. Ravasz László püspök amerikai útját az idei tavaszról elhalasztotta.

Németh István dunántúli püspök folyó év márciusának végén töltötte be püspökségének tizedik esztendejét. Puritán egyéniségét, lelkes munkásságát lelkészi működésének ötvenedik évfordulójával kapcsolatosan a ránk jövő ősszel óhajtja megünnepelni a Dunántúli Egyházkerület. Tegye a jó Isten áldásossá ezt az évfordulót!

Szomorú hangú esperesi körlevél olvasható a Nagyváradon megjelenő Egyh. és Isk. Szemle márciusi 5. számában. Ebben a körlevélben ugyanis Szaboleska Mihály bánati esperes megrázó és szinte kétségbeejtő hangon panaszkodik amiatt, hogy a románok területéhez elszakított magyar gyülekezetek tagjai, t. i. az ott élő református hívek a kulturadónak nevezett iskolafenntartó járulékok fizetése tekintetében feltűnően lanyhák, közönyösek, sőt általában a magyarság inkább odaadja gyermekei magyarságát, jövőjét, inkább a bizonyos halált, a szézüllést választja, mintsem hogy tanítóinak, tanárainak ellátásáról, iskolai fenttartásáról gondoskodjék. A Királyhágómelléki új alakulatú református egyházkerületben, amelynek választott püspöke Sulyok István nagyváradai lelkész, 240 ezeren vannak a magyar református lelkek. Itt az összes magyar iskolák fenttartására kellene mintegy öt millió lei és minden lélek után fizetendő volna átlag legalább 20 lei, minden más adóteher mellett. Bizonyára óriási nagy teher ez az ottani egyházkerület kebelebe tartozó szegény, elárvult és mindenfelől sanyargatott nép számára, az őket amúgy is koldussá tevő ún. „földreformálás“ idején. De ha élni akarnak, ha magyarok akarnak maradni: vállalniok kell a teher hordozását, máskülönben elvesz az ottani magyar reformátusság menthetetlenül. És idáig mi történt ebben a részben? Az, hogy a kebelbeli kétszáz egyházközségből alig harminc mutatott elidáig némi készséget kötelezettsége teljesítésére, míg a legtöbb felmentésért zörget, leszállítást kíván, vagy éppen egyenesen megtagadja a fizetést. Ily aggasztó körülmények között Szaboleska Mihály esperes még egy utolsó, de elszántan komoly felvilágosításra kéri a lelkész, tanító és presbiter atyafiakat, hogy rázzák fel a magyarságot a közöny álmából, amíg még nem késő.

A theol. tanároknak f. hó 14. és 15. napján konferenciájuk volt Pápán, melyen Budapestről B. Papp István, Dr. Pruzsinszky Pál, Dr. Kovács J. István, Sárospatakról Marton János, Dr. Rác Lajos, Harsányi István, Pápáról Csizmadia Lajos, Pongrácz József, Dr. Vass Vince, Tóth Lajos, Debrecenből Dr. Varga Zsigmond, Csikesz Sándor és Dr. Erdős Károly vett rész. A belsőseges konferencián

A nagytiszteletű Lelkész és Tanító urak figyelmébe!

Tisztelettel értesítem a nt. Lelkész és Tanító urakat, hogy férfi és női szabó üzletemet teljesen újonnan berendeztem, melyben a legkényesebb igényeket kielégítem. A pár hónappal ezelőtt megrendeit férfi és női szöveteket már megkaptam és így módomban áll a mai árnál 25 százalékkal olcsóbban vállalni.

Tegdes János férfi és női szabó Péterfia-u. 42.

megbeszélés tárgya volt a tantervrevízió, a tanulók külföldi tanulmányútja és belföldi tanulása, az átérők felvétele, az együttes tudományos munkálkodás és a javadalmazás. A konferencia megállapodásai az egyetemes tanügyi bizottság husvét utáni ülése elé kerülnek.

Holland—magyar református konferencia Budapesten. A két év előtt tartott Holland—Magyar református konferencia mintájára május 8-án és 9-én újra konferencia lesz Budapesten, amelyen holland református theol. professzorok tartanak előadásokat. Vidéki lelkészek részére a Holland—Magyar Református Bizottság elnöksége félárú vasuti jegy váltására jogosító igazolványokat szerzett. Akik a konferencián részt óhajtanak venni s a kedvezményes igazolványokra is igényt tartanak, azok e szándékukat legkésőbb május 2-ig jelentsék a Holland—Magyar Református Bizottság elnökségénél, Budapest IX., Ráday-u. 28. Itt említjük meg azt is, hogy a Bethesda kórház körülbelül 10 ember részére igen mérsékelt díjért tud szállást adni, étkezés tekintetében pedig a budapesti református theologiai főiskolai internátus adja meg a lehetőségét annak, hogy a konferencián résztvevők mérsékelt díjért ebédet és vacsorát kapjanak.

Debrecenben nagypénteken és husvétkor 26 helyen 59 alkalommal volt istentisztelet 29 úrvacsora osztással.

A kollégiumi könyvtárnak Gould József amerikai acélgyáros és felesége egy millió koronát, Dr. Kardos Samu ügyvéd 100,000 koronát adományozott.

FITTLER SÁNDOR

orgona-, orgonasíp- és harmónium készítő vállalata
PESTERZSÉBET, Erzsébet-u. 23.

Készít elsőrangú modern gépezetes és legnyomású, tartós, nemeshangú

új orgonákat

művészi kivitelben.

Hadicélokra elrekvirált és egyéb

orgonasípok

speciális készítése és szállítás.

Vállalja régi orgonák légnyomású rendszerre való átalakítását, kibővítést, javítását, tisztítását és szakszerű újra hangolását, valamint

orgonák évi jókarban tartását.

Villamos fűjtató berendezések készítése.

Szívó és nyomó rendszerű harmoniumok készítése, javítása és hangolása. — Minden munkáért jótállást vállalok. — Felvilágosítással, tervezettel és költségvetéssel készséggel szolgálok. — Munkám szakszerű végzését és pontosságát több egyház ajánlólevelével tudom igazolni.

ALAPÍTTATOTT 1910-BEN

Debrecen sz. kir. város
és a Tiszántúli református egyházkerület

„MÉLIUSZ“

könyvkereskedése, könyvkiadóhivatala,
zenemű-, papír- és froszkereskedése
DEBRECEN, FERENC JÓZSEF-ÚT 26. SZ.

1924. évi április hóban a zsolttárak a következők:

4° quartalak, nagybetűs zsolttár

papirkötésben K 60000
félvászon kötésben K 63000
egészvászon kötésben K 77200

8° oktáv alakú zsolttár

papirkötésben K 31500
félvászon kötésben K 34300
egészvászon kötésben K 40000

16° iskolai kiadású zsolttár

papirkötésben K 22900—
félvászon kötésben K 25000—
egészvászon kötésben K 32200—

32° legkisebb zsolttár

papirkötésben K 17200
félvászon kötésben K 20000
egészvászon kötésben K 22300

Megjegyezni kívánjuk, hogy ezen árak csak most vannak érvényben és az esetben, ha az Országos Pénzügyi Tanács a földadó lerovására újabb és magasabb búza árat állapít meg, úgy az itt közölt árak is emelkedni fognak.

Konfirmációra most jelent meg!

7-ik kiadás.

SOLTÉSZ JÁNOS:

KONFIRMÁCIÓI KÁTÉ

Átnézte és átdolgozta Soltész Elemér tábori püspök.

Alapára —50. Mai szorzószám 5500—

Bolti ára tehát K 2750—

Ez a legegyszerűbb, legjobban érthető és legkönnyebb, de mégis legjobb, konfirmációra előkészítő káté.

Legszébb és legjobb konfirmációi ajándék

Dr. Erdős Károly: Az én vallásom.

Léleknevelő könyvecske a konfirmándusok részére. Alapára papirkötésben —60, egészvászonkötésben —80.

KONFIRMÁCIÓI EMLÉKLAP.

Díszes kiállításban, kék nyomással és bibliai jelmondatokkal. Ára K 500—

KONFIRMÁCIÓI ANYAKÖNYV.

1 ívre 64 gyermek neve fér!
Ára ívenként K 1500—

Nagy István: Konfirmációi Káté.

Alapára —20. Mai ára K 1100—

Igénybejelentési lap

felemelt rendkívüli segélyre

Új minta! Ára K 600—

Debrecen sz. kir. város és a Tiszántúli református egyházkerület könyvnyomdavidallata.